

Доцільно організована педагогічна практика, її безпосередній зв'язок з теорією є одним із основних шляхів покращення професійної підготовки педагогічних кадрів, а відповідно їх професійної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кулюткин Ю.Н. Психология обучения взрослых. – М.: Просвещение, 1985. – 128 с.
2. Уйсімбаєва Н.В. Проблеми компетентнісного підходу під час підготовки педагогічних кадрів. – Збірник наукових праць: Наукові записки. – Випуск 76. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – С. 401-411.
3. Шулдик Г.О., Шулдик В.І. Педагогічна практика: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. – К.: Науковий світ, 2000. – 143 с.
4. Юринець О.О. Формування педагогічної відповідальності в студентів педколеджу: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук. спец 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Олександр Олексійович Юринець. – Запоріжжя, 2010. – 24 с.

УДК [371.134:005, 336.2+378.094]:81243 (045)

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Шевчук О.О.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Шевчук О.О.

Стаття присвячена формуванню методичної компетенції вчителя іноземної мови в навчальних закладах, як педагогічній проблемі на сучасному етапі розвитку освіти.

Ключові слова: формування, моделювання, методична компетенція, проблема, освіта, практична підготовка, рівень.

**ФОРМИРОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ
УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ**

Шевчук О.О.

Статья посвящена формированию методической компетенции учителя иностранного языка в учебных заведениях, как педагогической проблеме на современном этапе развития образования.

Ключевые слова: формирование, моделирование, методическая компетенция, проблема, образование, практическая подготовка, уровень.

**FORMATION OF METHODOICAL COMPETENCE OF TEACHER OF
FOREIGN LANGUAGE IN PEDAGOGICAL
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Shevchuk O.O.

The article deals with the modeling of methodical competence of teacher of foreign language in pedagogical educational institutions, as pedagogical problem on the contemporary stage of the development of education.

Keywords: formation, modeling, methodical competence, problem, education, practical preparation, level.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Формування професійно важливих якостей майбутніх вчителів англійської мови та їх реалізація формування в процесі професійної освіти набуває особливої актуальності в умовах сьогодення, оскільки створює можливості цілеспрямованого впливу на ефективність пізнавальної діяльності в навчально-виховному процесі. Здійснюється це з врахуванням особливостей психічної активності студентів, специфіки змісту навчального матеріалу та закономірності розгортання процесу навчання. Відомо, що практична підготовка студентів започатковується в ході теоретичного навчання, коли проведення практичних занять, вирішення завдань

певного практико-орієнтованого змісту. Традиційно в професійній педагогіці термін «практична підготовка» використовується для визначення характеру навчання, як складової частини професійної освіти, що відображає закономірності, зміст, методи і форми організації процесу формування умінь і навичок. Кінцевим результатом його є формування здатності студентів до кваліфікованої педагогічної праці за обраною спеціальністю.

Аналіз досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз наукових доробків з цього питання свідчить про те, що сьогодні існує значна кількість праць, присвячених проблематиці професійної підготовки вчителя, запровадженню компетентнісного підходу у змісті професійної діяльності (В. Бондар, І. Зимня, О. Овчарук, О. Садівник, А. Хуторський та ін.), питанням формування та розвитку професійної (С. Багадірова, Є. Бондаревська, Т. Власова, Г. Голуб, Т. Орджи, Д. Старк та ін.) та професійно-методичної компетентності спеціаліста (Н. Бібік, О. Бігич, Л. Ващенко, Н. Кузьміна, О. Локшина, А. Маркова, Л. Парашенко, О. Пометун, Л. Таланова, Н. Язикова та ін.). Проте ця проблема досі є невирішеною, тому що кожному педагогу потрібно створювати свою власну технологію формування і розвитку методичної компетенції.

Формулювання цілей статті. Стаття присвячена проблемі формування методичної компетенції вчителя іноземної мови в навчальних закладах, питанню моделюванню особистісно-орієнтованого підходу до навчання майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. З перетворенням України на самостійну державу виникла потреба у розбудові системи освіти, її докорінній зміні. З цією метою розроблена цілісна державна національна програма «Освіта» та прийнята «Національна доктрина». У цих програмах визначені стратегічні завдання, пріоритети, напрями та головні шляхи реформування освіти. До основних принципів освіти відносять: пріоритетність, демократизацію освіти, гуманізацію, гуманітаризацію, національну спрямованість, відкритість системи освіти, безперервність, нероздільність навчання і виховання, багатокультурність та варіативність освіти [3, с. 8-10].

Названі принципи державної освітньої політики зумовили і необхідність реформування системи навчання іноземних мов: переглядається структура ступенів навчання; оновлюється зміст навчання іноземних мов і зміст виховання засобами іноземної мови; створюються авторські програми та альтернативні підручники з іноземних мов; реалізується інтеграція у світові заклади освіти, пов'язані з навчанням іноземних мов; забезпечується безперервність навчання іноземної мови; створюються умови для варіативності форм навчання іноземної мови [6, с. 6-7].

Перш за все треба зрозуміти виняткову цінність учителя в цивілізованому світі. Завжди існувала залежність: який рівень учителів, такий і рівень освіти, який рівень освіти та виховання, такий і інтелектуальний та моральний потенціал народу. Безперечними є дві головні складові постаті вчителя – майстерність та особистість.

Нинішні фахівці мають бути здатними оновлювати методики, змінювати підручники, розумітися та співпрацювати з новим поколінням, «вбудовуватись» у мінливе сьогодення.

При цьому не слід забувати, що саме спілкування є основою здобуття освіти і саме від його характеру і змісту залежить результат освіти. На думку філософів, соціологів, психологів, спілкування це такий соціальний процес, у якому відбувається обмін діяльністю, досвідом, засобами діяльності, що втілені в матеріальну та духовну культуру [1, 8-21]. Спілкування є однією з найважливіших умов формування свідомості, самосвідомості особистості, стимулятором її психічних властивостей [4, с. 142].

Розглядають різні методики оцінювання діяльності вчителя іноземної мови, до неї ставиться низка вимог, серед яких найбільш важливими є такі:

- комунікативна компетенція, а саме вміння вчителя та його готовність здійснювати спілкування (усне та письмове мовлення), його країнознавча підготовка, культура мовленнєвої поведінки (уміння вислухати учня, уміле керування поліогом, дискусією, доречна реакція на помилки учнів);

- мовна компетенція, а саме володіння фонетикою, граматиною, лексикою, які дозволяють навчати дітей спілкуванню хоча б у межах тем і ситуацій, запропонованих стандартом і програмою з іноземних мов;

- методична компетенція, яка передбачає вміння вчителя планувати свою педагогічну діяльність (у межах року, семестру); володіння широким спектром методичних прийомів, умінь адекватно використовувати їх відповідно до віку учнів і мети навчання, умінь орієнтуватись у сучасній методичній літературі, здійснювати вибір відповідних посібників та інших засобів навчання;

- соціокультурна компетенція, яка передбачає знання вчителем звичаїв, особливостей життя у країні, мова якої викладається, відповідність мовленнєвої поведінки та етикету носіїв мови [6, с. 45-48].

Російськими методистами Л.В Садововою та І.Л. Бім була розроблена так звана модель успішності професійної діяльності вчителя іноземної мови. Вона не є догмою, але може статися так, що вона допоможе керуватись у своїй педагогічній діяльності, бути своєрідною схемою цієї діяльності [8].

Остаточно компонентний склад професійної компетенції як стандартний модуль ще не сформувався, оскільки продовжує бути предметом наукових дискусій, але компонент «методична компетенція» виділяється всіма дослідниками цієї проблеми. Для уточнення сутності поняття «методична компетенція» ми, насамперед, опрацювали ряд словників, розтлумачуючи поняття «методичний» та «компетенція» окремо.

Отож, «методичний» – це той, що:

- 1) стосується методики [2, 7, 8];
- 2) здійснюється за певним планом; дуже послідовний, систематичний [7];
- 3) порядний, правильний, ґрунтовний, поступовий [8];
- 4) належить методисту [2, 7, 8].

Визначення поняття «компетенція» більшість науковців ґрунтують на понятті «компетентний» розкриваючи зміст останнього як:

- 1) той, що володіє фундаментальними знаннями, є поінформованим, обізнаним, авторитетним [7];
- 2) той, що володіє компетенцією; є правомочним [8].

Згідно з українською цільовою комплексною програмою «Вчитель» методичний компонент кваліфікаційної характеристики сучасного

вчителя іноземної мови включає такі вимоги до його теоретичного та практичного рівня [6].

Теоретичний рівень: учитель іноземної мови повинен знати та розуміти основні етапи розвитку методики викладання іноземних мов та основи теорії формування комунікативної компетенції учнів.

Практичний рівень: учитель іноземної мови повинен уміти реалізувати: комунікативно-навчальну функцію; виховну функцію; розвивальну функцію; освітню функцію;

Учитель має бути також здатним здійснювати: гностичну функцію; конструктивно-плануючу функцію; організаторську функцію (в органічному зв'язку із гностичною та конструктивно-плануючою функціями).

Сьогодні мова йде про особистісно зорієнтовану освіту. Отже, ми повинні керуватись у своїй діяльності її сутнісними ознаками, такими як:

- особистісно зорієнтоване гуманне співробітництво всіх учасників навчально-виховного процесу;
- діагностично-стимуляційний спосіб організації навчального пізнання;
- діяльнісно-комунікативна активність учнів;
- проектування вчителем (а пізніше й учнями) індивідуальних досягнень учнів у всіх видах діяльності;
- урахування у змісті, методиках, системі оцінювання широкого діапазону особистісних потреб і можливостей дітей у здобутті якісної освіти.

Висновки. На закінчення відзначимо, що зміни в структурі освіти є надзвичайно важливою і принциповою вимогою. Вони змінюють як систему освіти, так і систему суспільства. Ми повинні розуміти здійснення переходу від освіти як «передачі знань» до продуктивного навчання.

Отже, вчитися бути вчителем, значить, постійно думати про те, як на науковій основі раціоналізувати нелегку працю навчання, як використовувати всі можливості свого предмету, створювати методику навчання. Мова йде також про освітню компетенцію, яка припускає засвоєння учнем не відокремлених одне від одного знань і

вмінь, а оволодіння комплексною процедурою, в якій для кожного виділеного напряму наявна відповідна сукупність освітніх компонентів, що мають особистісно-діяльнісний характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти. Навчально-методичний посібник / О.Базалук, Н. Юхименко – К.: Кондор, 2010. – С. 8-21.
2. Гринчишин Д.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. – К.: Рад. шк., 1986. – 222 с.
3. Державна національна програма «Освіта». Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – С. 8-10.
4. Дроздова І.П. Навчальний посібник із курсу «Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти». – Харків: ХНАМГ, 2008. – 142 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті на період 2001-2004 років (2001 р.).
6. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид.2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – Е.: Ленвіт, 2002, – С. 6-7.
7. <http://dict.invivio.net/>.
8. <http://www.osvita.ua/school/technol/1148>.